

08.03.1917

Ruská revolúcia

8. marca 1917 v Petrohrade (pôvodne Sankt Peterburg) vypukli nepokoje. Továrenskí robotníci sa vybrali do ulíc, kde požadovali lepšie platy a protestovali proti cárovi, ktorý sa v tom čase zdržiaval na fronte. Cár veril, že armáda dokáže tieto nepokoje udržať pod kontrolou, ale niektorí vojaci odmietli vykonať jeho rozkazy.

V dôsledku toho 15. marca na železničnej stanici v meste Pskov cár abdikoval. Budúcnosť Ruska prenechal svojmu bratovi Michailovi Alexandrovičovi, ktorý však korunu odmietol. A tak sa skončila história cárskeho Ruska pod vládou dynastie Romanovovcov.

V nasledujúcich dňoch Štátna Duma ohlásila sformovanie Dočasnej vlády Ruska. Takmer súčasne vznikla robotnícka organizácia s názvom Petrohradská rada pracujúcich a armádnych poslancov. V skutočnosti to znamenalo, že vznikli dve mocenské centrá, ktoré proti sebe bojovali, čo paralyzovalo celý štát a viedlo k anarchii.

Dočasná vláda zaviedla viacero dlho očakávaných reforiem, ale nedokázala ukončiť zapojenie Ruska do vojny, v dôsledku čoho strácala na popularite. Morálka vojakov na fronte bola nízka.

V takomto stave našli Rusko vodcovia bolševikov Vladimir Lenin a Lev Trockij po svojom návrate z emigrácie koncom jari 1917. Otvorene vyhlasovali, že porážka Ruska vo vojne by prospela revolúcii. V skutočnosti Leninovmu návratu pomohla práve nemecká vláda, ktorá povolila prechod vlaku, v ktorom cestoval, cez nemecké územie a dokonca čiastočne financovala jeho protivojnové aktivity. Predpoklad, že návrat bolševikov spôsobí v Rusku politický a vojenský chaos, sa ukázal byť správny.

Lenin publikoval Aprílové tézy, v ktorých sformuloval plán na prebratie moci a opodstatnenie potreby ďalšej fázy revolúcie.

Zlyhanie vojenskej ofenzívy Dočasnej vlády v júni 1917 posilnilo pozíciu bolševikov, ktorí sľubovali mier. Následne vystúpili z vojensko-politického bloku Dohoda a podpísali brest-litovskú mierovú dohodu s Nemeckou ríšou.

Októbrová revolúcia sa začala v Petrohrade v noci zo 6. na 7. novembra 1917. Bolševici zorganizovali vojenský prevrat, prevzali moc a zatkli ministrov Dočasnej vlády. Táto revolúcia mala obrovský dosah na dejiny 20. storočia. Takmer všetky vlády ju sledovali s nechutťou a obavami, ale pre proletársku ľavicu predstavovala nádej.

Lenin sa ujal vedenia novej revolučnej vlády. Vydané boli dva kľúčové dekréty týkajúce sa mieru a pôdy a takisto Deklarácia práv národov Ruska (alebo národov začlenených do Ruskej ríše). Tá potvrdzovala práva všetkých týchto národov na sebaurčenie. Po roku 1917 však bolševici aplikovali upravené vnímanie sebaurčenia: právo na autonómiu v rámci spoločnej revolučnej republiky sovietskych (robotníckych rád).

Kedže moc prevzali silou, pre bolševikov bolo kľúčové udržať si ju. S týmto cieľom v decembri 1917 založili politickú policajnú organizáciu známu pod názvom Čeka, ktorú viedol Felix Dzeržinskij. Takisto bola zavedená cenzúra.

Zavedenie „diktatúry proletariátu“ pod dohľadom vedenia strany bolševikov spôsobilo občiansku vojnu, ktorá v polovici roku 1918 nabrala na intenzite. Proti novým autoritám začala bojovať tzv. biela garda, ktorú podporovali aj krajiny Dohody, ale ich snahy boli neúspešné.

Po prehre vo voľbách v roku 1918 sa bolševici rozhodli rozpustiť všetky politické strany okrem svojej vlastnej. Sovietske Rusko zaviedlo systém jednej politickej strany a ľudia „s nesprávnym spoločenským pôvodom“ (lišenci) boli zbavení politických práv.

Vydaný bol tiež dekrét, ktorý zbavoval pravoslávnu cirkev všetkého majetku a práv. V júli 1918 bolševici vyvraždili celú cársku rodinu a v septembri toho istého roku po nevydarenom pokuse o atentát na Lenina vydali Dekrét o červenom terore.

~~~~~  
Prof. Wojciech Roszkowski, Prof. Andrzej Nowak  
~~~~~

References: